

- WILLIAMSON, K., 1964: Bird census work in woodland. – *Bird Study* 11: 1-22.
- WITHERBY, H. F., 1920: A practical handbook of British Birds. London.
- WITHERBY, H. F., F. C. R. JOURDAIN, N. F. TICHEHURST and B. W. TUCKER, 1943: The Handbook of British Birds, vol. I. London.
- WITT-STRÖMER, B. och G. INGRITZ, 1956: Tidlige och sydlige häckningar av Gråsiska (*Carduelis flammae*) våren 1955. – *Vår Fågelvärld* 15: 56-57.
- YAPP, W. B., 1956: The theory of line transects. – *Bird Study* 3: 93-104.
- , 1962: Birds and Woods. London.
- YARRELL, W., 1839: A history of British Birds, vol. I. London.
- ZISWILER, V., 1965: Zur Kenntnis des Samenöffnens und der Struktur des hörneren Gaumens bei körnerfressenden Oscines. – *J. Orn.* 106: 1-48.

Manuskriptet modtaget første gang 18. maj 1968.

Ændret manuskript modtaget 20. nov. 1969.

Forfatterens adresse: Zoologisk Museum, Universitetsparken 15, 2100 København Ø.

Mindre meddelelser

Iagttagelser, som er godkendt af sjældenhedsudvalget, er mærket med stjerne (*).

Records approved by the rarity-committee are marked with asterisk ().*

FØRSTE DANSKE FOREKOMST AF

HVIDSKÆGGET SANGER (*Sylvia cantillans*)*

Da jeg kl. 07.15 d. 16. maj 1969 var på vej hjem fra en morgenobservation ved Sildesøen i Esbjerg, blev jeg i Nørreskoven opmærksom på en lille sanger, som jeg senere, efter gennemgang af forskellig litteratur, bestemte til en Hvidskægget Sanger (*Sylvia cantillans*).

Fuglen røbede sig ved en sagte stemme, der mindede om Munkens (*Sylvia atricapilla*) tak-tak, men ikke var så kraftig og med æ-lyd i. Da jeg så den, sad den med ryggen til mig, og lignede da en formindsket udgave af en Gærdesanger (*Sylvia curruca*), men da den et øjeblik efter vendte brystet til, så jeg, at dette var orangerødt. Det røde strakte sig fra undernæbbets basis til ned midt på brystet, hvor det ret pludseligt gik over i hvidt eller lysegråt. Fra mundvigen strakte to tydelige hvide striber sig skråt nedad. Øjnene var kraftigt røde. Oversiden var mørkt grå, mens vingernes farve nærmede sig det brunlige. Halen var af samme farve som oversiden, dog noteredes det, at yderhalefjerene var hvide, hvilket tydeligt sås, når fuglen hoppede til en anden gren i det træ, hvori

den opholdt sig. Benene var lyse. Størrelse og form som en Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*), måske lidt større.

I de ca. 10 minutter jeg iagttog fuglen hoppede den ivrigt søgende efter føde rundt i træet, 2-3 m fra mig. Fødeemnerne var, så vidt jeg kunne se, insekter og små larver. Den i »Europas Fugle« omtalte udbredning af halen, når den ængstes, iagttoges ikke, ligesom sang ikke hørtes. Desuden virkede den meget lidt sky.

Biotopen består af et ca. 10 m bredt bælte af 3-4 m høje birketræer, der står ret åbent. Bagved disse birke danner en række fyrretræer grænsen til et stykke bar jord.

Fuglen sås ikke igen ved eftersøgning samme eftermiddag og næste dag.

Hvidskægget Sanger er ikke tidligere truffet i Danmark.

JAN ERREBO

SUMMARY: First danish record of Subalpine Warbler (*Sylvia cantillans*)*. – A single specimen in Esbjerg, western Jutland, on 16. May 1969. A description of the bird is given.

SORTHOVEDET MÅGE (*Larus melanocephalus*)* PÅ AMAGER SOMMEREN 1964

I sommeren 1964, nærmere betegnet juni og juli, gjorde en række ornithologer nogle observationer af en Sorthovedet Måge (*Larus melanocephalus*) på det sydvestlige Amager. Fuglen holdt til ved kysten ud for Sandøen ved Sydvestpynten, fouragerende sammen med Hættemåge (*Larus ridibundus*) og Stormmåge (*Larus canus*).

21.6. iagttog H. P. JENSEN og J. SANDBERG en måge af et usædvanligt udseende, fouragerende ved Sandøen. 3.7. observerede jeg ude foran Koefoeds Enge en usædvanligt tegnet måge i en række korte glimt. Begge observationer blev mistænkt for at være af Sorthovedet Måge, men på grund af for kort observationstid og for stor afstand i iagttagelsesøjeblikket kunne sikker artsbestemmelse ikke foretages. Dette medførte en konstant observerer de følgende dage på stedet, og 11.7. lykkedes det mig at finde fuglen ved Sandøen, liggende på vandet nær to Hættemåger. Jeg gjorde notater på stedet i de følgende tre kvarter over fuglen, der studeredes grundigt, indtil den fløj til nattekvarter på Sandøen sammen med de nærtved fouragerende Hættemåger. 12.7. observeredes fuglen af JOES RAMSØE JACOBSEN, der ligeledes gjorde notater på stedet. Samme dag blev den set af POUL HANSEN, BENT PEDERSEN og SVEND PEDERSEN.

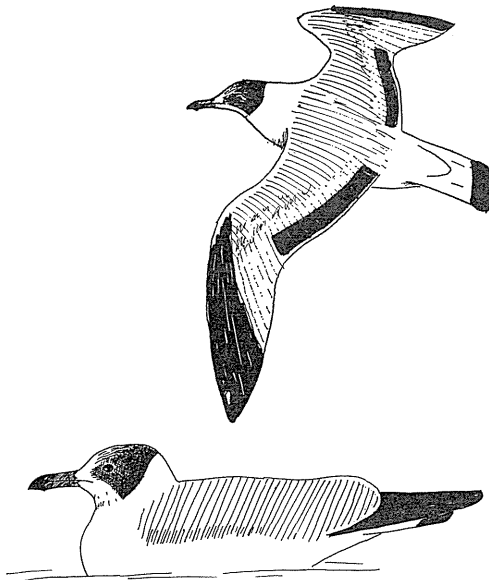

Fig. 1. 1-årig Sorthovedet Måge (*Larus melanocephalus*), Amager juli 1964.

Fig. 1. First summer Mediterranean Gull (*Larus melanocephalus*), Amager July 1964.

Jeg har modtaget H. P. JENSEN's og J. R. JACOBSEN's beskrivelser af mågen, og de bringes her, sammenfattet med mine egne notater. Vore optegnelser, gjort over mågen, er følgende: Den Sorthovede Måge lå for det meste på vandet og fiskede på typisk hættemågemaner. Som regel lå den i nærheden af Hættemåger, overfor hvilke den optrådte aggressivt, dersom de kom den for nær. Dette sås kun, når fuglen lå og hvilede på vandet.

Skikkelsen afveg på karakteristisk måde fra Hættemågens. Den lå mere vandret med kroppen, ryglinien liggende næsten vandret og med vingerne pegende lige bagud, ragende ca. 4-5 cm ud over halespidsen. De inderste armsvingfjer eller skulderfjer ragede op over ryglinien, dannende en pukkel. Dette blev ikke set ved direkte sammenligning med Hætte- og Stormmåge, men er senere set af J. R. JACOBSEN hos Hættemåge. Fuglen virkede også mere tykhalset end Hættemåge, antagelig fordi den lå med hovedet trukket ned mellem skuldrene. Med strakt hals mindede den meget om Hættemåge, men var stadig mere tykhalset og med kraftigere hoved. Næbbet var en smule længere og lidt højere, mere lig Stormmågens end Hættemågens. Der sås en tydelig vinkel på undernæbbet, hvilket ikke ses hos Hættemåge. Den yderste spids af næbbet fra vinklen og ud efter var mørkt sortbrunt, mens resten af næbbet var smudsigt grøngult eller orangegult, afhængig af hvilken belysning fuglens næb blev set i. Benene, der aldrig blev set særligt godt, var smudsigt grågrøne eller gulgrønne, lidt længere end Hættemågens.

Hovedet havde mørk sodsort, ufuldstændig hætten hen over baghovedet, dets sider og delvis på issen og partiet omkring øjet. På issen gik hætten gradvis over i den hvide pande, det hvide strækkende sig rundt om næbbets rod og ned på hage og strube, der kun havde ganske få pletter. Hætten var skarpt afgrænset i nakken, mens den fortil var mere udvisket i overgangen til den hvide pande. Hætten strakte sig længst frem foran øjet. Omkring dette sås en smal hvid ring, der var kraftigst langs øjets bagkant, gående uskarpt over i den mørke hætte. Denne synes ikke at gå længere ned i nakken end Hættemåge, hvilket skyldes at fuglen endnu var midt i ungfuglestadiet. Halsen og hele kroppens underside var hvid, mens vingerne hovedsagelig var gråblå, set på den svømmende fugl. Den gamle Hættemåges vingeverside synede ved direkte sammenligning renere gråblå end vor fugls, men grænsen mellem den hvide baghals og blågrå ryg hos Hættemågen var mere udvisket end hos Sorthovedet Måge, hvor overgangen mellem baghalsens og ryggenes farve var skarp.

I flugten iagttoges vingens mønstre ofte tyde-

ligt. Den yderste halvdel af håndsvingfjerene var mørkt sortbrune, bl.a. hvor Hættemågen er hvid. Den sortbrune farve strakte sig skråt hen over håndsvingfjerene, gående fra midten af hånddækfjerne til omkring midten af håndens bagkant. Tæt ved vingespiden, ud mod forkanten, sås en lille hvid plet i hver vinge. Den inderste halvdel af håndsvingfjerene var smudsigt gråblå. Armsvingfjerene var sorte, hvilket synede som et randbånd langs vingebackanten. Dette bånd var bredere end tilsvarende bånd hos Hættemågen i tilsvarende dragt. Båndet var bredest i vinklen, hvor hånd- og armsvingfjer mødes. Armsvingfjerens yderste spids var hvide, visende en smal hvid linie. Vingedækfjerene var gråblå med svage brunlige tegninger på spidserne af de mellemste dækfjer samt de forreste og inderste små dækfjer. De store vingedækfjer var hvide, dannende et hvidt aflangt felt i hver vinge. Hånddækfjerene var smudsigt gråblå med sorte spidser. Overgump og -hale var hvid med et bredt sortbrunt bånd langs bagkanten, bredere end tilsvarende bånd hos ung Hættemåge.

Flugten lignede andre mågers, men vingerne virkede bredere og forholdsvis kortere end Hættemågens, omend vingefanget ansløges til ca. 5 cm større.

Stemmen, som J. R. JACOBSEN hørte fint og beskrev, var et svagt pibende, let hæst eller nasalt *gæu* eller *gæ-a*, faldende fra begyndelsesaccenten.

Den beskrevne dragt passer bedst på en 1 år gammel fugl i en overgangsdragt mellem 1. vinterdragt og 1. sommerdragt. Herfor taler, at der blandt de blågrå vingedækfjer var enkelte brune tilbage, og at armsvingfjerene alle var sorte. Den ret veludviklede hætte omtales ikke af GRANT & SCOTT (Identification of immature Mediterranean Gulls. - Brit. Birds 60: 365-68. (1967)) i deres oversigt over den Sorthovedede Måges dragter. Det normale og karakteristiske for ungfuglene er en aflang sort plet, der strækker sig fra lidt foran øjet og bagud, medens hovedets overside er hvid. En tilsvarende udviklet hætte som hos den

her beskrevne fugl ses jævnligt på 1 år gamle Hættemåger.

Den Sorthovede Måge yngler overvejende ved den russiske Sortehavskyst og enkelte steder på Balkan. Overvintringen finder sted i Middelhavet og i et vist omfang i Biscayaen, hvortil den overvejende når frem via Gibraltarstrædet. Fra dette overvintringsområde strejfer den ret almindeligt op i Kanalen og ses regelmæssigt ved den engelske sydkyst. Nogle af de danske forekomster skal formentlig ses i sammenhæng hermed. Andre kan være nået frem til Østersøen via de russiske og europæiske floder. Det er bemærkelsesværdigt, at 4 af de 13 kendte danske forekomster er fund af fugle, som er ringmærket ved russiske ynglepladser ved Sortehavet (F. SALOMONSON, 1963: Oversigt over Danmarks Fugle. - København). Dette kunne tale for, at arten forekommer hyppigere, end de fastslåede fund viser. Herfor taler også, at arten ved flere lejligheder har ynglet eller gjort forsøg på at yngle ved den tyske Østersøkyst (K. ROSIN & S. WAGNER, 1964: Erfolgreiche Brut der Schwarzkopfmöwe (*Larus melanocephalus*) an der deutschen Ostseeküste. - J. Orn. 105: 85-86, G. A. J. SCHMIDT, 1965: Schwarzkopfmöwe in Schleswig-Holstein. - Corax 1: 116-124) samt i Holland (A. B. WITTGEN & S. BRAAKSMA, 1964: Een broedgeval van een paarje Zwartkopmeeuwen (*Larus melanocephalus* TEMM.) in Noord-Brabant. - Limosa 37: 12-5). De unge fugle, der har en del til fælles med de unge Stormmåger (GRANT & SCOTT, *op. cit.*), kan let overses, især hvor de forekommer sammen med større tal af andre mågearter.

De danske forekomster fordeler sig ligeligt mellem forårs- og efterårstræksæsonen: april 1, maj 2, juni 2, august 3, september 2, oktober 1 og november 1. 5 er fra Vestjylland. 6 ud af 14 fugle var adulte.

STEEN CHRISTENSEN J. RAMSØE JACOBSEN

SUMMARY: A Mediterranean Gull (*Larus melanocephalus*)* was observed repeatedly between

»Danmark«	1931 juv. genfangst af ringm.	(Salomonsen, <i>op. cit.</i>)
Ringkøbing	5.8.48 juv. genfangst af ringm.	(Salomonsen, <i>op. cit.</i>)
Haderslev	15.8.49 juv. genfangst af ringm.	(Salomonsen, <i>op. cit.</i>)
Struer	18.9.49 juv. genfangst af ringm.	(Salomonsen, <i>op. cit.</i>)
Christiansø	28.6.39 ad.	(Salomonsen, <i>op. cit.</i>)
Esbjerg	11.8.55 ad.	(Salomonsen, <i>op. cit.</i>)
Esbjerg	9.11.57 juv.	D.O.F.T. (1966), 60: 93
Amager	13.5.62 juv.	<i>ibid.</i> (1965), 59: 49
Slagslse	15.4.62 ad.	<i>ibid.</i> (1966), 60: 142
Blåvand	25.9.63 ad.	Feltornithologen (1963), 5: 142
Amager	21.6.-12.7.1964 juv.	ovenstående
Blåvand	14.10.66 juv.	i trykken
Hesselø	7.5.67 2 ad.	Feltornithologen (1967), 9: 151

21. June and 12. July 1964 at Amager near Copenhagen. From its appearance it was a first summer bird in a transitional plumage. It had an incomplete hood, covering the posterior part of the crown, the upper nape as well as the sides of the head, but the throat was white and the hood faded out to the front. The body was white with the back and most of the wing coverts bluish-grey as in the adult, whereas the primaries, the secondaries and the tail showed a juvenile pattern, the outermost primaries being blackish, the inner primaries whitish and the secondaries blackish with a white rear edge. The tail was broadly tipped with black.

There are 13 records of this species in Denmark up to 1967, including 4 recoveries of birds ringed at Russian breeding places on the Black Sea. The records are from both migration seasons, and 5 concern adult birds. The repeated breeding records from the Southern Baltic and from the Netherlands may indicate a more common occurrence in this area, than the scarcity of the records suggest. Juvenile specimens are likely to be overlooked at least when occurring in greater assemblies of the other gulls.

HUGORM (*Vipera berus*) SOM PREDATOR PÅ MUSVIT (*Parus major*) OG SORTMEJSE (*P. ater*)

I sommeren 1951 fandt jeg en Musvitrede (*Parus major*), som var bygget på jorden under en kaseret stålvaske. Denne lå med bunden og afløbsrøret i vejret i en blandet lærke- (*Larix leptolepis*) og bjergfyrbekvoksning (*Pinus mugo*) nær den løvtræsbevoksede have ved planterasistentboligen i Nyminde plantage, Sydvestjylland. Reden blev efter fundet tilset næsten dagligt; og en dag, da ungerne var næsten flyvedygtige, hørte jeg allerede på afstand de gamle Musvitter skælde kraftigt ud. Inden for synsvidde standsede jeg op, og så da én af Musvitterne slå ned på den korte tud, som dannede fuglenes indgang til redekammeret. Her skældte den ud med *pink*- og *snerre*-lyde, mens den ophidset hoppede rundt og kiggede ned mod reden. Pludselig lattede den forfjamsket, som blev den bange, og fortsatte så sammen med magen at give sit mishag til kende fra de nærmestsiddende grene. Hurtigt kom jeg nu frem til vasken og fik den løftet op. Under den lå en stor rødbrun hugormehun og ved siden af den 3 døde og en halvdød Musvitunge, mens de resterende 5 unger trykkede sig tavse i redeskålen. Hugormen blev aflivet og fjernet sammen med de 4 døde unger; og få minutter senere fortsatte Musvitparret fodringerne.

To år senere, i 1953, gik jeg ad en sandet vej gennem en ca. 3 meter høj og ret åben bjergfyrbekvoksning i den centrale del af Nyminde plan-

tage, da jeg blev opmærksom på nogle Sortmejsers (*Parus ater*) højfrekvente varselstemmer. Jeg løb efter lyden og fandt et ængsteligt pipende Sortmejsepar, som hoppede rundt i de lavestsiddende grene over en hugorm, der lå umiddelbart foran deres redehul under en krumbjergfyrstamme. Ved siden af hugormen lå 3 døde, næsten fuldfjerede unger, som sandsynligvis efter slangens bid var flagret ud af reden. I min ophidselse blev også denne hugorm desværre dræbt med det samme, så jeg heller ikke her oplevede at se, hvorledes den ville behandle sine byttedyr, af hvilke den tilsyneladende ikke havde fortæret nogen endnu. I reden var der endnu levende unger tilbage, erindrer jeg.

Fig. 1 viser et skematisk tværsnit af Sortmejseredens placering under den krumme bjergfyrstamme. Det er kendt, at Sortmejsen ofte yngler i jordhuller. KRÄTZIG (H. KRÄTZIG, 1939: Untersuchungen zur Siedlungsbiologie waldbewohnender Höhlenbrüter. — Orn. Abhandl., heft 1: 1-96) omtaler det således som noget almindeligt, selv i områder, hvor der er opsat mejsekasser. I de vestjyske klitplantager har jeg selv de samme erfaringer fra bjergfyrbekvoksninger. Bjergfyrreren (var. *mughus*) er oprindelig buskformet, men i tætte kulturer bliver den et mindre, opret træ, idet stammen dog bevarer buskens krumning ved jorden. Denne krumning skaber en naturlig hule, som ofte benyttes af Sortmejsen. Hele lokalbestanden af Sortmejsen kan yngle i disse naturlige huller; og i de yngre bekvoksninger, som endnu ikke har rådne stammer over en vis diameter, der kan tilfredsstille Topmejsen (*Parus cristatus*), er den simpelthen den eneste ynglende mejse. I sådanne yngre, sollyse og ofte endnu med lyng (*Calluna vulgaris*) og revling (*Empetrum nigrum*) bevoksede plantninger, er hugormen imidlertid også ret talrig; og jeg finder det meget sandsynligt, at denne slange, som primært er tilpasset ernæring af mus (*Apodemus* spp.) og firben (*Lacerta* spp.), i disse områder også inddrager Sortmejsernes lettillgængelige yngel i sin føde.

Slangepredation på fugles æg og unger er et fænomen, som især er velkendt fra troperne (J. E. GUTHRIE, 1932: Snakes versus birds; birds versus snakes. — Wilson Bull. 44: 88-113. C. R. S. PITMAN, 1962: More snake and lizard predators of birds. — Bull. Brit. Orn. Club 82: 33-40, 45-55); og endnu er det dårligt undersøgt, hvilken rolle de tempererede egne arts- og ofte tillige individfattige slangefauna spiller som predatorer til de småfugle, der yngler på og nær jorden. PITMAN (*op. cit.*) omtaler, at man på De britiske Øer har konstateret, at hugormen i et tilfælde har taget Gårdesmutteunger (*Troglodytes troglodytes*) fra reden 3-4 fod over jorden, og i et andet tilfælde et kuld Torniriskæg (*Carduelis*

cannabina) fra reden. PITMAN citerer desuden BANNERMAN's iagttagelse af, hvorledes en art af hugormeslægten (*Vipera*) på Cypern var genstand for »mobbing« fra den lokale Gærdesmutte; og ligeledes omtales MOUNTFORTS' passus om, at *Vipera latastii* i Sydspanien er »a local species which preys on ground-nestings birds«. I den danske, ornithologiske litteratur findes en beretning af KLINGE (M. KLINGE, 1909: Lærke og Hugorm. - 3: 44-46), som fortæller, at Sanglærken (*Alauda arvensis*) selv i april måned, hvor den endnu knapt har æg, opfatter hugormen som en fjende, der gøres til genstand for en tilsyneladende specifik adfærd. Denne iagttagelse, som både i sig selv og historisk set står isoleret, er interessant, fordi PÄTZOLD (R. PÄTZOLD, 1963: Die Feldlerche. - Die Neue Brehmbücherei 323) i sin monografi over Sanglærken også, men uden nærmere kommentarer, nævner hugormen som predator på redens indhold sammen med slangerne, *Vipera renardi* og *Eryx jaculus*.

Det ville ved fremtidige undersøgelser være af interesse at få klarlagt, hvilke jordrugende småfuglearter, der er udsat for predation af hugorm og evt. også af snog (*Natrix natrix*). Problemets løsning er umiddelbart vanskelig tilgængeligt - og har vel derfor heller ikke været skænket opmærksomhed - fordi ingen af de to slanger efterlader sig spor, men under naturlige forhold må iagttages på fersk gerning. I denne sammenhæng vil det imidlertid være mindst lige så interessant ved direkte iagttagelser og eksperimentelle forsøg at få klarlagt, hvilke fuglearter der opfatter hugorm og snog som fjender og evt. har en specifik adfærd over for dem, eller hver af dem, og måske endog i deres redebygning og ungernes adfærd i redetiden gennem selektionen har tilpasset sig deres nærværelse. De hjemlige lærker (*Alaudidae*), pibere (*Anthus* spp.) og værlinger (*Emberiza* spp.) vil være oplagte studieobjekter.

Betragtes de ovenfor omtalte iagttagelser af hugormepredation på Musvit og Sortmejsen ud fra disse synsvinkler, forekommer det rimeligt, at begge arter varslede kraftigt under hugormens tilstedeværelse. Blandt de palæarktiske mejser er de sikkert de to arter, som har de største potentielle muligheder for at blive udsat for redepredation af hugormen. Sortmejsen, fordi den på en mængde biotoper udelukkende yngler i jordhuller, og Musvitten, fordi den som en eurytop art - også når det gælder valg af redehul - ikke sjældent yngler i huller ved jordoverfladen.

Da de øvrige mejser i deres valg af redeplads er mindre tolerante end Musvitten og Sortmejsen, ville det også for slægten *Parus* være interessant at se resultatet af en eksperimentel undersøgelse over arternes reaktioner på en potentiel slangepredator.

POUL HALD-MORTENSEN

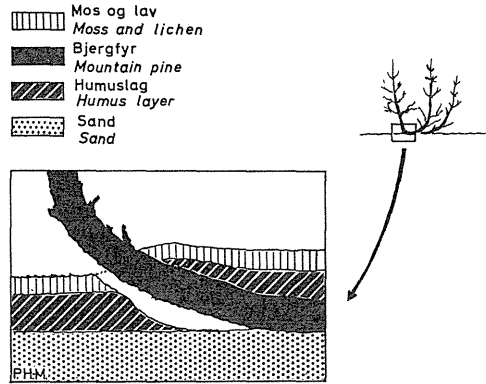

Fig. 1. Tværsnittet gennem en krum bjergfyrstamme (*Pinus mugo* var. *mughus*) og dens omgivelser viser skematisk en typisk og, ifølge forf. undersøgelser, meget anvendt redeplads for Sortmejsen i de vestjyske bjergfyrbevoksninger. Disse bevoksninger er anlagt i hede- og klitegn, hvor hugormen er almindelig; og det må formodes, at dens predation spiller en rolle for Sortmejsbestand.

Fig. 1. Cross-section showing a cavity under a Mountain Pine (*Pinus mugo* var. *mughus*) curved in its basal part. According to the investigations by the author Coal Tits (*Parus ater*) often breed in such cavities in Mountain Pine stands in western Jutland where the viper (*Vipera berus*) is also commonly found. The predation by the viper is probably of some importance for these Coal Tit populations.

SUMMARY: Two examples of viper predation (*Vipera berus*) on Great Tit (*Parus major*) and Coal Tit (*Parus ater*). - The Great Tit nest was built under an old discarded sink, which lay upside down with the waist pipe pointing up in the air. One day the adult tits - making alarmnotes and obviously very frightened - were seen flying around just above the waist pipe of the sink. They seemed for some reason afraid to enter the sink. This was raised, and under it a female viper was found together with three dead nestlings and one dying, who all lay outside the nest. In the nest were five nestlings almost ready to fly whom the viper had not touched. The Coal Tit nest was under the leaning trunk of a mountain pine (see fig. 1) in an open growth. The viper mobbed by the male and female Coal Tit lay outside the nest with three fully feathered dead nestlings around it, while the rest of the nestlings were still alive in the nest. Unfortunately in both the cases the viper was killed immediately, so it was not possible to know whether it

could have eaten all the nestlings it had killed and perhaps also kill the nestlings still alive by the time of the discovery. It is well-known that the Coal Tit very often breeds in a hole on the ground, and this in particular seems to be the case in the early stages of the mountain pine growths in Western Jutland whereto the Coal Tit is the first tit to immigrate. The viper is also common in these localities, where heather (*Calluna vulgaris*), crowberry (*Empetrum nigrum*), and various grasses (*Graminae* spp.) are dominating the vegetation on ground and roads, and viper predation in these location may be of some importance to the population of Coal Tit. Some examples of literature on snake-predation on birds and nestlings are given. The phenomenon and its importance seems to be an unnoticed subject of investigation in the temperate areas of the Palearctic region. Most likely this is due to the difficulty in obtaining any information on the subject because the predators do not leave any traces but must be caught red-handed. It is recommended, however, to make experiments in order to study which species behave in a specific way towards viper and grass snake (*Natrix natrix*). An early Danish observation (Klinge, *op. cit.*) shows that the Skylark (*Alauda arvensis*) posses such a behaviour. Presumably experiments with members of the family *Alaudidae* and the genus *Anthus* and *Emberzia* will give interesting results. The two species mentioned here of the genus *Parus* – being the two species most often nesting on the ground – showed an aggressive attitude towards the viper, but it would be interesting to see how the other species of this genus would behave towards a potential snake predator.

GREATER SNOW GEESE

(*Anser caerulescens atlanticus* KENNARD)
IN NORTHWEST GREENLAND

In the course of an aerial survey of much of the breeding range of the Greater Snow Goose (*Anser caerulescens atlanticus* KENNARD) made in late July 1969 we were able to inspect large areas in that part of northwest Greenland, where geese have previously been reported breeding. Our observations confirm that the range of these geese in Greenland is still very restricted and that the numbers present are small. We know, from photographs of geese taken on the St. Lawrence River, Québec on May 1, 1969, that the total population of this race numbered at least 66,000 at that time (HEYLAND, in preparation), yet it seems unlikely, that there were more than 1,000 full-grown Greater Snow Geese in Greenland in July 1969.

The early records of Snow Geese in Greenland were assembled and discussed by Dr. F. SALO-

MONSEN in 1950 (Grønlands Fugle, p. 65-70. – København). In 1960 Dr. U. RØEN (Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 54: 128-135) supplemented and brought that account up to date on the basis of personal observations in Thule District in 1959 and of information provided by local inhabitants. RØEN discussed and mapped eight localities extending north and west from Dundas (Umanaq: 76° 35' N, 68° 40' W) to Littleton Island (Pikiut-deeq: 78° 32' N, 72° 55' W).

Because we were unable to obtain clearance to fly through the restricted area of 100 km radius around the U. S. Air Force base at Thule, we could not inspect four of the sites mentioned by RØEN or other potential sites around Wolstenholme Fjord. Thus we have nothing to report on the present status of geese at Dundas, Granville Fjord or Igánaq: Dundas was apparently deserted about 1954 because of disturbance but breeding, by unspecified but probably small numbers, was still occurring in the other two locations in 1959 according to the informants of RØEN (*loc. cit.*). Fortunately, JAN DYCK has drawn our attention to two unpublished observations made by Mr. JEAN JUST in the Thule district in the summer of 1968. On July 29, 1968 he saw four adult geese and two downy young on a lake 3 km east of Manusak, on the north shore of Wolstenholme Fjord, a site not identified earlier. On August 3, 1968, Mr. JUST saw two adult geese and at least one downy young on the south of Dalrymple Rock (76° 30' N, 70° 15' W), where a nest was first recorded in 1938 (HAIG-THOMAS, in SALOMONSEN 1950) but which seems to be used only intermittently and by very few birds.

Away from the vicinity of Thule, the only area believed by SALOMONSEN to be used regularly for breeding by Snow Geese was the region between Robertson Bay and McCormick Bay. On July 29, 1969, we saw three groups of Snow Geese on lakes in Iterdlagssuag, at the head of McCormick Bay (77° 43' N, 69° 30' W). We estimated that they numbered about 320 moulting adults and 25 pairs of adults accompanied by goslings. Subsequent comparison of our visual estimates with counts of goose flocks on photographs have shown that we were under-estimating the number in moulting flocks, so that the true total of adults is likely to have been nearer 500. (Unfortunately the only photograph we attempted to take of the Iterdlagssuag geese proved to be defective; the weather conditions were unfavourable and HEYLAND was pointing his camera in the wrong direction). We could see no geese close to the shores of McCormick and Robertson bays. The inland lakes certainly offer greater shelter.

Also on July 29, we saw one family (two adults with downy young) on a small pond close to the

shore opposite Littleton Island, the most northerly breeding site reported to RØEN. We were particularly interested in searching Inglefield Land, up to the outflow of the Humboldt Glacier, because much of the lowerlying parts of that area resemble goose breeding localities on Ellesmere and Baffin Islands. But, although we searched inland and along the coast, we could only find one more family, on a lake well inland, at about 79° 03' N, 66° 45' W. Though we cannot claim, that there were no other Snow Geese in Inglefield Land at the time of our visit, we believe it to be most unlikely, that any substantial number were breeding or moulting there in 1969.

On July 27, 1969, we searched all the relatively low lying areas with surface water from just north of Cape Brevoort (82° 02' N, 59° 50' W) south to Fossil Bay (80° 50' N, 65° 10' W), without finding any Snow Geese. We were unable to continue that search further south because of bad weather, but maps and aerial photographs suggest that there can be few potentially suitable places for geese in southwest Washington Land.

We are indebted to Dr. U. RØEN for help in amplifying and correcting this note and to Mr. JEAN JUST for permission to publish his observations. We were assisted in our own observations by F. ALLISON, R. DEBLICQUY and H. HERMKENS.

J. D. HEYLAND, H. BOYD

DANSK RESUMÉ: Bestanden af Stor Snegås (*Anser caerulescens atlanticus* KENNARD) er øget væsentligt i de sidste 20 år. Ved St. Lawrence floden blev der talt 66.000 fugle d. 1. maj 1969. For at undersøge om en øget grønlandsk bestand var ansvarlig for en del af denne bestandsøgning

foretog forfatterne flyvninger efter Snegæs i Nordvestgrønland i sommeren 1969. Området omkring Thulebasen kunne ikke besøges. De største mængder af Snegæs sås ved søerne ved Iterdlagsuag ved McCormick bugten (ialt ca. 500 gamle fugle og ca. 25 kuld gæslinger). Inglefield land blev gennemgået ret grundigt, men kun en Snegåsfamilie blev fundet. Området mellem Kap Brevoort og Fossil bugten blev ligeledes gennem søgt forgæves. Luftfotos tyder på, at der er få potentielle ynglepladser i det sydvestlige Washington land. Det konkluderes, at yngleområdet for Stor Snegås i Nordvestgrønland stadig er meget begrænset, og at antallet af udvoksede Snegæs næppe har oversteget 1000 i juli 1969.

IAGTTAGELSE AF SKRIGEØRN (*Aquila pomarina/clanga*)*, SANDSYNLIGVIS LILLE, VED SKAGEN I PÅSKEN 1968

Utvivlsomt det samme eksemplar af Skrigeørn (*Aquila pomarina/clanga*), sandsynligvis Lille, sås ved flere lejligheder i perioden 6. til 15. april 1968 ved Skagen. Den sås som regel på det store hede- og sømråde, der ligger lige syd og sydvest for Grenen og oftest i lav glideflugt hen over heden, således at det var umuligt at følge dens færden over større afstande. Ifølge andenhåndsoplysninger trak den ud fra Grenen sammen med våger (*Buteo sp.*) d. 15. om eftermiddagen.

H. BRANDT O. LÆSSØE P. THOMSEN
S. K. VESTERTJELE

SUMMARY: A Spotted Eagle (*Aquila pomarina/clanga*)*, probably Lesser, was observed on several occasions between 6. and 15. April 1968 at Grenen, the northernmost point of Jutland.

Anmeldelser

HEINZ MENZEL: Der Wendehals (*Jynx torquilla*). Die neue Brehm-Bücherei 392. (100 p., 54 fig.). — A. Ziemsen, Wittenberg Lutherstadt 1968. Pris: DM 7,60.

Et varieret arbejde, både egne iagttagelser og kompilation, over Vendehalsen og dens liv. Forf. begynder med nogle almene bemærkninger og nævner her skulderfjertegningens lighed hos den, Natravnen og 3 ugler. I de næste kapitler omtales bl.a. geografisk variation, udseende, navn og halsbevægelser, biotop og bestandtæthed. Arten er først og fremmest knyttet til åbne træbevoks-

ninger med rigelige myreforekomster. Ynglebiologien beskrives indgående i alle faser, ledsaget af talrige gode fotografier, hvoraf et par viser, at vendehalsen kan undlade at kaste en tidligere benytters rede materiale ud af et okkuperet hul. Tilstedeværelse af forskellige mystiske smågenstande i vendehalsereeder kan endnu ikke tydes tilfredsstillende; et sted fandt en medarbejder 2 døde unger med glassplinter i maven. I de følgende afsnit omtales bl.a. føde, træk og ringmærkning, alder, snyltere og fjender, stemme og fældning. 2 fund af gøgeunger nævnes kort. I det ene tilfælde, Neumark 1933, havde snylteren måttet give op over for værtsfuglens store kuld;